

Vergankelijk glas

De sculpturen van de Nederlands-Israëliëse Jehoshua Rozenman worden wel 'anti-glas' genoemd. Museum Jan van der Togt toont zijn werk van de afgelopen drie jaar.

JARON BEEKES

'Beelden zijn de ideale kinderen'

Ik moet zeggen, ik hou eigenlijk niet van glas, in het algemeen. Ik voel me ook geen glaskunstenaar. Ik ben beeldhouwer en toevallig gebruik ik glas in plaats van brons." Een opmerkelijke uitspraak voor een kunstenaar die met zichtbare trots een rondleiding geeft door zijn tentoonstelling van zo'n dertig glassculpturen. De expositie, het resultaat van drie jaar werk, is nog maar net ingericht en Jehoshua Rozenman (Tel Aviv, 1955) loopt er nonchalant bij, met stoppelbaard en sportschoenen.

De schilder/beeldhouwer verhuisde dertig jaar geleden van Israël naar Nederland om aan de Rijksacademie in Den Haag te studeren. Tegenwoordig woont en werkt hij afwisselend in Amsterdam en New York, samen met zijn echtgenoot, ex-d66-coryfee Boris Dittrich.

De beelden in zijn Amstelveense expositie, *Breaking Glass*, zijn grotendeels abstract, maar bevatten machineachtige elementen, met nu eens echo's van wielen, raders, en staalconstructies. Dan weer herken je juist organische vormen of mensfiguren. Als je iets niet herkent, is het het materiaal, glas.

Waarom heb je voor deze beelden toch voor dit medium gekozen, als je er eigenlijk niet van houdt?
„De rode draad in al mijn werk is verganke-

lijkheid. En ik vond glas daar het meest bij passen. Het is zo dubbel: het kan duizenden jaren onveranderd in een vitrine blijven staan, maar aan de andere kant is het ook heel breekbaar. Als ik het laat vallen is het weg. Dat fascineert mij, die combinatie tussen kracht en kwetsbaarheid.

„Deze expositie is eigenlijk verbonden met een project over vergankelijkheid dat ik tien jaar geleden deed in het Stedelijk Museum. Toen wilde ik al beelden in glas maken, maar dat bleek technisch niet mogelijk, dus toen heb ik polyester gebruikt.

„Trouwens, kleine correctie: ik hou wél van het materiaal, maar alleen als je het laat zoals het is. Dan blijft het een beetje vies. Als je het te mooi, te glad, te glanzend gaat maken, zie je alleen de materie. Nu komt eerst het beeld naar voren en moet je even kijken wat voor materiaal het eigenlijk is. Ook door de kleur, die is vrij flets en primair.”

Die rauwe, 'anti-glas'-achtige structuur bereikt Rozenman door zijn unieke werkproces. Hij vervaardigt zijn beelden eerst helemaal in was. Vervolgens gaat daar een gipsen mal omheen, die hij vult met de stroperige glasmassa. Dan gaat het geheel in de oven, soms wel vier of vijf keer achter elkaar.

Hierbij gaat geregeld wat mis, er kunnen gemakkelijk breuken of scheuren in de mal ontstaan, maar dat hoort bij het proces. Door verschillende glassoorten te gebruiken en die niet met elkaar te mengen, ontstaat soms een apart, edelsteen-achtig effect. Aan het hele procedé, dat zo'n drie maanden duurt, komt geen glasblazer te pas.

Ben je de eerste die glas op deze manier toepast?

„Ja, dat was wel fijn. Als je schildert of boetseert heb je altijd vergelijkingsmateriaal, referenties aan andere kunstenaars, en raak je beïnvloed. Nu niet. Ik was plotseling alleen. Geen oude meesters om op terug te vallen. Ik moest alles vanuit mezelf halen, alles was open. Ik moest veel verzinnen, veel testen doen.

„Ik pretendeer niet dat ik iets heb uitgevonden. Ik sta natuurlijk in een lange traditie, maar ik hoor uit reacties dat nog nooit iemand zoiets heeft gezien. Ook op internet kon ik niet zoiets complex vinden.”

De meeste beelden doen denken aan een soort apparaten. Hoe komt dat?

„Alles wat ik maak is een verbeelding van mijn eigen ideeën. En ik zie gewoon alles als machines, gek genoeg. Ik woon in Long Island City, New York, in een gebouw van dertig verdiepingen, en het voelt alsof ik in een machine woon. Met de liften, de water-

leidingen, electriciteit, alles. Ik kijk uit over Manhattan en ik zie één grote machine, die de mensen vierentwintig uur per dag draaiende moeten houden. Daar zijn dit kleine voorbeelden van.”

Zijn ze ook bedoeld om mooi te zijn?

„Er is vaak verwarring tussen ‘mooi’ en ‘esthetisch’. Kijk, in de kunstwereld is het woord ‘mooi’ *not done*. En als je kijkt naar dit werk (hij wijst naar een abstracte, bruine constructie), wat is er mooi? Niks mooi. Het ziet eruit als een stuk oud ijzer uit het riool of zoiets. Maar het is esthetisch! Er zit een vormgeving en een gedachte achter. Maar mooi? Ik weet het niet. Zo is het in ieder geval niet bedoeld. Ik vind het vooral heel prettig te spelen met verwachtingspatronen.”

Dat bleek ook al uit eerdere werken van Rozenman. Zo maakte hij in 1997 een serie levensgrote zelfportretten in ongebruikelijke, vergelijkbare materialen als zeep, chocolade, stof en deeg. Niet alleen in Rozenmans carrière, ook in ons vraaggesprek blijft ‘vanitas’ een terugkerend thema:

„Wij als mensen zijn net zo fragiel als kunstwerken. We gaan slapen en we gaan ervan uit dat we morgen weer opstaan, maar er is geen enkele garantie dat dat gebeurt. Als kunstenaars proberen we toch een beetje de dood te

overwinnen. Dat is voor velen het manifest: ‘We zijn hier, we blijven hier. Kunstenaars gaan misschien dood, maar de kunst blijft.’”

Zie je je beelden ook als een soort kinderen, omdat ze voortleven na je dood?

(Lachend:) „Beelden zijn de ideale kinderen, denk ik. Ze doen precies wat je wil!” Rozenman illustreert zijn vaderlijke liefde voor zijn kunstwerken door ze, onder het spreken, voortdurend zachtjes te aaien of liefdevol op te pakken.

Maar het materiaal heeft toch ook zijn eigen wil?

„Ja, maar het is heel eenvoudig. Je maakt het werk, en op het moment dat je zegt ‘nu is het af’, dan laat je het los. Dat is het moment dat ik denk: ‘Dit is het ideale kind’. Ik heb geen natuurlijke kinderen, maar ik denk dat die altijd iets anders doen dan wat jij wilt.

„Wij kunstenaars zijn zelf trouwens ook een soort kinderen, we blijven gewoon lekker spelen.” ■

Jehoshua Rozenman: *Breaking Glass*, t/m 14 juni Museum Jan van der Togt, Dorpsstraat 50, Amstelveen, woensdag t/m zondag, 13.00 t/m 17.00 uur, 020-6415754, www.jvdtogt.nl
Tegelijkertijd is er in het museum een expositie met tekeningen en schilderijen van cartoonist Fritz Behrendt te zien.

